

De binnenkamer van Binta

een voorstelling van Laika en Aminata Demba

Beste leerkracht,

Binnenkort komt u met uw leerlingen kijken naar de voorstelling *De binnenkamer van Binta*, naar een idee van en met theatermaakster Aminata Demba die deze monoloog onder de vleugels van Laika creëerde. Aminata wordt in de voorstelling geflankeerd door muzikant Sam Gysel, die naast de live muziek ook een zwijgend personage speelt. De tekst is van auteur Hanneke Paauwe.

Om de leerlingen voor te bereiden op dit theaterbezoek, stelde Laika deze bundel samen. De opbouw hebben we kort en helder gehouden. Eerst is er een inleidende tekst die u als leerkracht meer inzicht geeft in de wereld van de voorstelling. Daarna vindt u een aantal doe-opdrachten voor leerlingen waaruit u naar hartelust kan kiezen ter voorbereiding maar ook ter verwerking.

De binnenkamer van Binta gaat over een kind dat in een tehuis verblijft, en meer in het algemeen over kinderen die hun ouders moeten missen. Indien een van uw leerlingen in een tehuis verblijft of verbleven heeft, of net een ouder verloor, dan is het belangrijk om het thema van de voorstelling vooraf met hem/haar te bespreken.

De informatie in deze map dient enkel als hulpmiddel. Het is een inspiratiebron. Een goed voorbereid publiek is een aandachtig, nieuwsgierig en betrokken publiek. Dit is een eerste voorwaarde om het bijwonen van een voorstelling tot een inspirerende, verrijkende ervaring te maken. Mocht u nog vragen hebben, aarzel dan niet contact met ons op te nemen op: info@laika.be of 03 230 81 91.

We horen graag de reacties van de leerlingen op de voorstelling; mogelijkheden tot reactie zijn er via mail of op onze site en via sociale media.

Tot slot willen we nog melden dat de voorstelling 'coronaproof' wordt gepresenteerd, op basis van de protocollen van onderwijs, cultuur en jeugdwerk. Voor aanvang van de monoloog leiden we de leerlingen langs de 'buitenkamer' van Binta: een installatie met objecten, audiomontages en korte teksten over de prettige en minder prettige aspecten van het gezinsleven. De leerlingen bezoeken de installatie in hun klasbubbel; Laika voorziet vooraf ontsmettingsgel. Na het bezoek nemen ze plaats op de tribune en wachten ze tot alle klassen klaar zijn. Daarna kan de theatervoorstelling beginnen.

We wensen u en uw klas een fijne voorstelling.

Hartelijke groet, Laika

<http://www.laika.be>

<http://www.facebook.com/Laika.theater.der.zinnen>

<http://www.instagram.com/laika.theater.der.zinnen>

<http://www.youtube.com/LaikaTheatreCompany>

De binnenkamer van Binta

Laika & Aminata Demba
familievoorstelling voor iedereen vanaf 9 jaar

Binta is een stoer en vindingrijk meisje. Het is bezoekuur in het kindertehuis waar ze verblijft. Vol ongeduld kijkt ze uit naar de komst van haar mama. Terwijl ze wacht, neemt ze je mee in haar geheime binnenkamer, in het gezelschap van vriendje Yoeri.

Onder de vleugels van Laika maakt de jonge theatermaakster Aminata Demba *De binnenkamer van Binta*. Inspiratie putte ze uit gesprekken met kinderen en volwassenen die tijdelijk of langdurig van hun ouders zijn gescheiden, en met deskundigen die instaan voor de opvang in kindertehuizen. Hanneke Paauwe ging met dit materiaal aan de slag en schreef een bitterzoete vertelling over hoe het voelt om niet thuis te kunnen wonen en je ouders te moeten missen. Samen met muzikant Sam Gysel en in regie van Jo Roets speelt Aminata een zintuiglijk verhaal over de veerkracht van kinderen in deze complexe wereld. Verwacht je aan een wervelende vertelling gekruid met humor, muziek en zoete geuren. Decorontwerpers Studio Kuurjeus ontwierpen een zintuiglijk kabinet waarin je je na de voorstelling kan verdiepen in het wel en wee dat kinderen en ouders met elkaar delen.

CONCEPT EN SPEL Aminata Demba CONCEPT EN TEKST Hanneke Paauwe REGIE Jo Roets MUZIEK Sam Gysel SCENOGRAFIE Studio Kuurjeus KOSTUUMS Maartje Van Bourgognie DRAMATURGIE Mieke Versyp ZINTUIGLIJK ADVIES Peter De Bie CHOREOGRAFISCH ADVIES Iris Bouche TECHNIEK Rik Van Gysegem PRODUCTIE Pieter Smet

Bijlage 1: over de voorstelling

Het idee voor de voorstelling ontstond nadat Aminata het jeugdboek 'De kleur van honing' van Isabelle Girard las. Een verhaal dat zich in Brazilië afspeelt, over een kind dat door haar moeder wordt achtergelaten, samen met haar jongere zus. Het verhaal is geschreven vanuit het perspectief van een kind, en heeft ook een zintuiglijke inslag. Beide kinderen trachten te overleven op straat; ze zoeken naar eten op markten en in vuilnisbakken, ruiken aan de voedselresten om er zich van te vergewissen dat die nog eetbaar zijn... Later komt het hoofdpersonages bij een gezin terecht waar ze, hoewel ze niet naar school mag gaan, zichzelf leert lezen. Wat Aminata trof in het boek, was de weerbaarheid van dit kind. Dit én het gegeven van kinderen die hun moeder (of ouders) moeten missen plus de zintuiglijke benadering wilde ze samenbrengen in een eigen verhaal.

Omdat Aminata iets wilde doen met zintuiglijkheid, kwam ze in contact met Laika, dat sinds jaar en dag creaties maakt waarin de zintuigen worden bespeeld. Ze engageerde Sam Gysels, die niet alleen live musiceert in Binta's 'binnenkamer' maar ook het zwijgende personage Yoeri vertolkt. Ze had ook behoefte aan een regisseur, want zelf is ze in hart en nieren een actrice. En dan liefst een regisseur met ervaring in het behapbaar maken voor kinderen van beladen thema's. Zo kwam ze bij Jo Roets terecht. Jo betrok er op zijn beurt de schrijfster Hanneke Paauwe bij, met wie Laika eerder samenwerkte voor meerdere creaties. Jo is ook de regisseur, die de tekst beeldend vertaalt en de puzzelstukken – de zintuiglijke, tekstuele, muzikale en spelmatige facetten - samenlegt.

Ze begon met interviews. Gesprekken met mensen die als kind voor langere tijd in een opvangcentrum moesten verblijven. Wat Aminata daarin raakte was het feit dat velen kampen met gevoelens van schaamte over het 'ongewone' parcours dat ze als kind moesten afleggen. Ze spiegelde zich voortdurend aan hun leeftijdsgenoten. Hun kindertijd liet littekens achter, die nog steeds niet geheeld zijn. Dit sterkte haar in de overtuiging dat ze een voorstelling wilde maken voor kinderen, over de gevolgen van een kindertijd zonder de permanente aanwezigheid van een moeder – of bij uitbreiding van beide ouders.

Aminata zelf verbleef als kind tijdelijk in een ckg (centrum voor kindermisstanden en gezinsondersteuning). Ze had er een andere, meer positieve ervaring dan de meeste mensen met wie ze sprak. Zij had nooit het gevoel achtergelaten te zijn geweest. Nooit moest ze zich de pijnlijke vraag stellen: waarom? Ben ik niet goed genoeg? Houdt mijn moeder dan niet van mij? Nooit had ze schaamtegevoelens wanneer ze zichzelf met andere kinderen vergeleek.

De tekst van Hanneke Paauwe kwam tot stand dankzij een intense inhoudelijke dialoog tussen Aminata en de schrijfster. Aminata bezorgde Hanneke ook alle interviews. Het resultaat is een monoloog die helemaal zegt wat Aminata wilde vertellen. Hanneke heeft ook het talent en de ervaring om zware thema's op een lichte en tegelijk niet omfloerste manier vorm te geven.

Het uitgangspunt van de monoloog is: een kind in een instelling wacht op een bezoek van haar moeder. Ondertussen bereidt ze een feestje voor, want haar mama is net jarig geest. En ze praat honderduit, tegen het publiek en tegen haar beste vriend Yoeri – vertolkt door muzikant Sam Gysel – die nooit iets terugzegt. Ze heeft het over het dagelijkse reilen en zeilen in het centrum, over de andere kinderen die er verblijven en die ieder hun eigen verhaal en achtergrond hebben. Ze roddelt over de urenlange huilbuien van Benny en over de woedeaanvallen van Yoeri, over het gezinsleven vroeger bij haar thuis en de geuren die haar aan haar mama doen denken. Ze oefent samen met Yoeri een spreekbeurt in over 'kinderen die verlaten worden', ze organiseert een quiz over vooroordelen op basis van huidskleur... Want Aminata wilde absoluut de clichés omtrent 'instellingskinderen' doorprikken, net zoals die omtrent wit en zwart.

Wanneer de monoloog is afgelopen, neemt Binta/Aminata de kinderen mee naar de achterwand van haar binnenkamer: een reeks laatjes, schappen en vakken waar de toeschouwers allerlei objecten, geuren, geluiden waarnemen die universele associaties oproepen met de kindertijd. De buitenwand is een soort zintuiglijk kabinet dat ervaringen oproept uit ieders jeugd: verjaardagsfeestjes, slaaprituelen, spelletjes, verzorgingsproducten, vakanties, speelgoed... en dit over alle culturen heen. Je zal dus Zwitsal ruiken, maar evengoed de in Afrika vaak gebruikte beurre de karité...

Bijlage 2: Fragmenten uit interviews die Aminata deed met begeleiders en met mensen die als kind in een CKG verbleven

Begeleider CKG:

Kinderen zitten met een hoop vragen: waarom gaan anderen naar huis, waarom zit ik hier, hoe lang zit ik hier, waarom word ik niet gebeld, ben ik niet goed genoeg? Ze hebben een gevoel van verlies en tegelijk zijn er veel aanpassingen. Beeld u in, allemaal samen onder de douche, vaste uren om te gaan slapen, heel veel regels, tegelijk loop je met verschillende emoties. Je hebt kinderen die heel veel twijfels hebben en die zich schuldig voelen, twijfelen aan hun eigen en aan heel de wereld. Dan heb je ingetogen kinderen, je hebt extravagante kinderen, je hebt agressieve kinderen, je hebt kinderen die hun eigen pijn doen of andere kinderen pijn doen, twijfelaars. Andere kinderen hebben een soort gelatenheid, ook een manier van verwerken. Andere kinderen klampten zich dan weer vast aan begeleiders. Dus die emotionele mix uit zich op zeer verschillende manieren naargelang het kind. 1 ding is zeker. Alle kinderen willen naar huis! De herinnering aan ouders is altijd daar.

Kinderen afgeven is geen evidente voor beide partijen zowel voor ouders als de kinderen. Elk kind kwam bij ons binnen met een aparte rugzak. Bij binnenkomst in een CKG laat elk kind een deel van zichzelf achter bij de ouders en hun thuis. En draait mee met de molen (nieuwe regels, nieuwe omgeving, nieuwe mensen...). Het is een grote aanpassing.

Quote interviewee 1: Samira (de naam is omwille van privacy veranderd)

Ik ben heel gevoelig aan complimenten. Ik wimpel dat heel snel van mij af of begin over iets anders. Ik wil dat eigenlijk van één persoon. Van mijn moeder. Maar ik krijg dat niet. Ze is mijn moeder, heeft mij afgestaan, ik snap de omstandigheden, maar toch denk ik nog altijd ergens: heb je wel hard genoeg geprobeerd? Dat klinkt grof. Maar soms stel ik mij echt die vraag. Heb je hard genoeg geprobeerd?

Quote interviewee 2: Evelien (de naam is omwille van privacy veranderd)

In mijn ogen was dat beschamend om door uw mama achtergelaten te worden. Je hebt constant het gevoel dat je iets verkeerd doet. Nu kan ik pas zeggen van: nee ik heb niks verkeerd gedaan, ik ben gewoon geboren, en ik was niet gepland. Maar dat is echt, dat is een erg gevoel. Mensen gaan zich altijd vragen stellen en ik wou gewoon niet anders zijn. Ik wou niet speciaal zijn, ik wou gewoon een normale mama hebben en een normale papa.

Bijlage 3 : videootje waarin Aminata over de voorstelling vertelt

<https://vimeo.com/455836400/98cf8ac49c>

Tips ter voorbereiding of verwerking

Praatopdracht: heimwee naar huis; iemand of iets missen

Tijdens een klasgesprek kunnen de belangrijke thema's en vragen van de voorstelling *De binnenkamer van Binta* bespreekbaar gemaakt worden. De volgende vragenlijst dient als aanleiding om zo'n gesprek op gang te brengen. Misschien komen jullie (na de voorstelling) nog tot eigen vragen?

- Als je weg bent van huis (je bent bijvoorbeeld op kamp op je logeert bij iemand), wie of wat mis je dan het meest?
- Welke spullen neem je graag mee als je ergens anders verblijft?
- Hoe voel je je in een groep met andere kinderen? Hoe gedraag je je? Is dat anders dan wanneer je alleen bent? Of thuis bent?
- Ben jij graag in de buurt van veel mensen? Of word je liefst alleen gelaten?
- Is er iemand die je vertrouwt, behalve je ouders en/of broers en zussen?
- Wie kent jou echt heel goed?
- Wat zijn de fijne dingen die je thuis doet met mama? Met papa? Met broer en/of zus?
- Als je kon kiezen, wie woonden er dan met jou in één huis?
- En wie woonden daar heel dichtbij en zouden heel vaak langskomen?
- Wat doen jullie samen in dat huis?
- Welke zijn de momenten waarop je je ouders het hardst mist?
- Waaraan denk je als je aan je mama denkt? En aan je papa?
- Wat doe je als je heimwee hebt?
- Hoe troost je jezelf wanneer je verdrietig bent?

Doe-opdracht: maak je eigen troostdoos

"Bij ons in 'Zon en Hei' had elk kind een kastje waarin de kinderen hun waardevolle dingen mochten steken. Kinderen leefde continu in groep en dat was de enige plek met privacy en daar zat altijd een eigen waardevol object in dat als houvast diende, en o wee als iemand in andermans bakje zat. Dat kon voor grote conflicten zorgen. De achterliggende emotionaliteit bij zo'n kastje lag groot. Dus als begeleider moesten we daar op waken. Objecten konden gaan van barbiepop, kaarten van thuis (post), knuffelbeest, maandverbanden van meisjes die jong begonnen te menstrueren..." - **een begeleider van een CKG over troostdozen, -kastjes of -lockers**

Stel je voor dat je voor enige tijd ergens anders dan thuis zou verblijven, welke spullen zou je meenemen die je kunnen troosten? Die alleen van jezelf zijn? Denk er goed over na, en maak een lijstje van 5 voorwerpen.

Neem een schoenendoos en schrijf je naam erop. Maak ook duidelijk dat niemand, maar dan ook niemand de doos mag openen. Eventueel kan je de doos aan de buiten- en/of aan de binnenkant versieren. Je kan ze bijvoorbeeld beschilderen, of er foto's op kleven – kortom: maak ze zo mooi en zo eigen als je zelf wil.

Tekenopdracht: breng geuren in beeld

In de voorstelling heeft het hoofdpersonage Binta het over de geuren die haar aan thuis doen denken: de geur van warme melk met vanille die ze van haar moeder krijgt voor het slapengaan; de geur van de wierookstokjes die werden gebrand in de huiskamer om de boze geesten te verjagen; de naar oranjebloesem ruikende geur van de make up-stick die haar mama gebruikt...

Ter voorbereiding tot de voorstelling praatte Aminata met een aantal kinderen over geuren en met wie of wat ze die associëren. Luister hier naar het fragment: <https://soundcloud.com/laika-theater/audio-geuren-kids-def-31082020-0129>

Geuren brengen onmiddellijk herinneringen naar boven, waaraan sterke emoties zijn gekoppeld. Toch is niets moeilijker dan geuren te verwoorden, of te beschrijven met woorden hoe iets of iemand ruikt. Misschien kan je het proberen met een tekening?

Denk bijvoorbeeld aan de geuren thuis die je aangenaam vindt. Of aan een andere, sterke geur die je aan vakantie doen denken. Of aan de geur van je mama of papa.

Misschien is dat de geur van het wasgoed thuis? Of van koffie bij het ontbijt? Van de pannenkoeken op een winterse namiddag? Van de kerstboom? Of van de badolie? Of van de geur van je moeders haar? Of van je papa's scheerzeep?

Beeld je de situatie in waarin je deze geur hebt geroken en maak daar een tekening van.

Kijkopdracht: over vooroordelen

In de voorstelling houdt Binta een quiz over vooroordelen. Ze toont telkens 2 portretten van kinderen en stelt er een vraag bij. Bijvoorbeeld: wie van beide kinderen heeft een vader die in de gevangenis zit? Wie van deze twee kinderen is achtergelaten door de moeder? Wie van beiden heeft een mama die voortdurend slaat? Binta verzint deze quiz om aan bepaalde vooroordelen aan de kaak te stellen.

De scène is geïnspireerd op een beroemd Amerikaans experiment. De studente Kiri Davis deed onderzoek naar het zelfbeeld van kinderen met een donkere huidskleur. Ze maakte hiervoor gebruik van de historische Black doll / white doll test die Dr. Kenneth Clark in de jaren '40 van de vorige eeuw deed.

De onderzoekster vraagt aan de kinderen welke pop hun voorkeur heeft om mee te spelen en 15 van de 21 kinderen met een donkere huidskleur kiest de blanke pop als favoriet, als liefst of als leukst.

Dit is de Nederlandse versie van het experiment: <https://www.linda.nl/videos/confronterend-zo-praten-kinderen-over-het-verschil-tussen-zwarte-en-witte-huidskleur/>

En dit een recente remake van het Amerikaanse origineel: <https://kleinekatrjne.nl/zonnekindpoppen/een-zwarte-pop-of-een-witte-pop-met-welke-pop-speel-je-het-liefst/>

Aminata wilde deze scène erin om aan te tonen dat er rond kinderen die in een tehuis verblijven vaak dezelfde onbewust vooroordelen hangen, zeker als ze ook een donkere huidskleur hebben.

Bekijk de filmpjes samen met de kinderen en voer nadien een gesprek over hun vooroordelen. Die kunnen gaan over gekleurde personen, maar evengoed over een bepaalde kledingstijl, haarsnit, taalgebruik, voedingsgewoontes enzovoort.

Literatuur & films/documentaires over kinderen in een tehuis

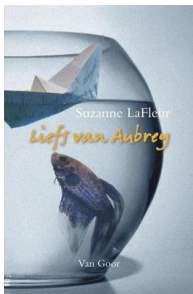
documentaire 'Alicia' van Maasja Ooms: De film volgt drie jaar lang het dagelijkse leven van het meisje Alicia in kindertehuizen en jeugdinstellingen. Alicia is één jaar oud als ze uit huis wordt geplaatst. Via een pleeggezin komt ze op vijfjarige leeftijd terecht in een kindertehuis en als ze negen is zit ze daar nog steeds, in afwachting van plaatsing bij een nieuw gezin. Dit is het moment waarop de documentaire ALICIA begint. Voor leerkrachten

<https://www.youtube.com/watch?v=Rfrgvb9Sr7s>

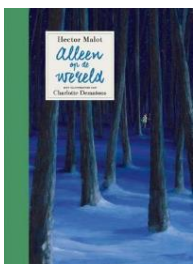
boeken

Dit is het dagboek van Reinier. Zijn huis is afgebrand en hij moest 's nachts door de dakgoot naar de burens. In afwachting van de heropbouw van hun huis verblijven Reinier en zijn familie tijdelijk ergens anders. Op het zolderkamertje waar hij slaapt krijgt Reinier tot drie keer toe bijzonder bezoek. Auteur: Joke Van Leeuwen. Vanaf 9 jaar.

Aubreys vader en zusje zijn bij een auto-ongeluk om het leven gekomen, en dat kan Aubreys moeder niet verwerken. Op een dag verdwijnt ze. En Aubrey, nog maar 11 jaar, weet niet wat ze doen moet. Totdat haar oma zich over haar ontfermt en probeert haar een nieuw leven te geven. Dat lukt aardig. En dan duikt Aubreys moeder weer op. Maar kan ze nu wel voor haar dochter zorgen? Auteur: Suzanne LaFleur. Vanaf 11 jaar.

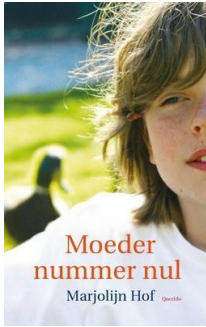

Ga mee met Rémi, die met de oude muzikant Vitalis (en diens drie honden en aapje) door Frankrijk trekt, op zoek naar zijn moeder. Het bijna 140 jaar oude verhaal over het kleine vondelingetje betovert nog steeds... Auteur: Hector Malot. Vanaf 11 jaar.

Een rode mier zit met een ei. Ze neemt het overal mee naar toe. Maar hoe groter het ei wordt, hoe groter haar zorgen worden. Is er in haar harde leven wel plaats voor een nieuw leven? De mier neemt een moeilijk maar moedig besluit: ze laat haar ei achter bij een familie zwarte mieren, die voor het nieuwe leven kan zorgen. Ze hoopt dat ze op een dag haar eigen kleine mier zal kunnen ontmoeten.

Een heel mooi en sterk verhaal over adoptie, verteld vanuit het perspectief van de afstandsmoeder. Auteurs: Pieter Gaudesaboos, Elvis Peeters en Nicole Van Bael. Van 7 tot 10 jaar.

Fejzo is geadopteerd en weet niets over zijn natuurlijke moeder. Door in het park Maud te leren kennen, raakt hij plots geïnteresseerd in zijn echte moeder. Heeft hij zijn tekentalent van haar? Is ze misschien beroemd?

Een zoektocht naar zijn echte moeder begint. Maar naarmate die vordert, komen er nieuwe vragen. En de belangrijkste kan hij alleen zelf beantwoorden. Wil hij 'moeder nummer nul' echt leren kennen? Auteur: Marjolijn Hof. Vanaf 9 jaar.